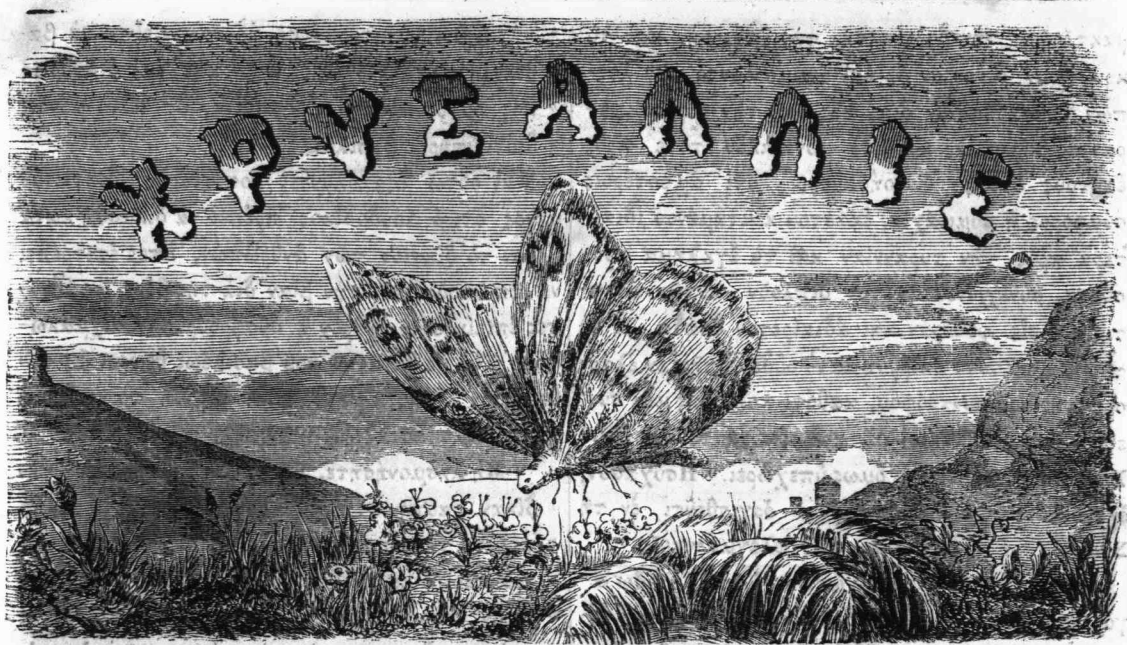

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ—ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1863.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 15.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΣΑΙΝ-ΖΟΥΣΤ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδιον 13.)

Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Σαίιν-Ζούστ ἀπέκλεισαν αὐτὸν τῆς Συνελεύσεως, καταγγέλλαντες τὴν ἡλικίαν του. Ἡ διὰ τὴν ἐκλογικὴν ἀποτυχίαν ὀργὴ καὶ τὸ κατὰ τῶν καταμνησάντων μίσος τοῦ μέλλοντος δημιουργοῦ ὑπῆρξαν ἀπερίγραπτα. Ἡ λύσσα του καταφαίνεται ὁλόκληρος ἐξ ἐπιστολῆς τινος, ἣν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἀπηύθυνεν εἰς τινὰ κύριον Δωρινὴν.

« Ἀπὸ τινων ἡμερῶν, ἔγραφε, κατατρώγομαι ὑπὸ δημοκρατικοῦ πυρετοῦ. Σοὶ πέμπω τὴν δευτέραν μου διατριβὴν, (α) ἐν ᾗ θέλεις μὲ εὖρει πολλάκις μέγα. Ἰπαγε νὰ ἴδῃς τὸν Δεμουλινόν, ἀσπάσθητι αὐτόν, καὶ εἰπέ τῷ ὅτι τὸν ἀγαπῶ, ἀλλὰ τὸν καταφρονῶ, διότι στερεῖται τοῦ θάρρους μεγαλόφρονος ἀρετῆς. Τὸ κατ' ἐμὲ εἰμὶ ἀνώτερος τῆς δυστυχίας· τὰ πάντα θέλω ὑπομείνει, ἀλλὰ θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν ».

(α) Ἡ διατριβὴ αὕτη δὲν περιεσώθη.

Εἶτα δὲ ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐκλογέων

« Ἄθλιοι, λέγει, θέλετε μάθει ὅποιον παρεγνωρίσατε ἄνδρα! Ἡ δόξα μου θέλει ὑψωθῇ καὶ μὴδενίσει ὑμᾶς πάντας. Μὲ ἀπεβάλετε ὡς ἀνήλικα καὶ φαυλόβιον, διότι δὲν εἶχον χρήματα νὰ σᾶς δώσω. Ἀνοίξατε τὸ στήθος μου, ἀποσπάσατε τὴν καρδίαν μου καὶ φάγετέ την. Ἴσως τότε θέλετε γίνεαι οἱοὶ οὐδέποτε ὑπῆρξατε, μεγάλοι! Διὰ τί συγχωρεῖς, Θεέ μου, νὰ τῇ κηται ὁ Βροῦτος μακρὰν τῆς Ῥώμης; Ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς μου ἐλήφθη· ἂν δὲν κατωρθώσω νὰ φονεύσω πάντας μου τοὺς ἐχθροὺς θέλω αὐτοχειριασθῇ ».

Ὁ Βροῦτος, Σαίιν-Ζούστ, ἐτήρησε τὸν λόγον του, φονεύων μέχρις οὗ ἐφονεύθη. Ἐκλεχθεὶς δὲ τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος μέλος τῆς Συνόδου, ἔδραμε παραχρῆμα εἰς Παρισίους, ἵνα συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ Ῥοβεσπιέρρου, πρὸς ὃν ἔτρεφεν ἀνέκαθεν μυστικὴν τινα συμπάθειαν, διότι ὁ ἀνὴρ οὗτος « ἦτο μέγας, καὶ ἀντιπρόσωπος οὐχὶ ἐπαρχίας, ἀλλ' ὅλοκληρου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς παγκοσμίου δημοκρατίας ». Οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες, ὧν ὁ εἰς ἦτο κατὰ δέκα ἔτη νεώτερος τοῦ ἄλλου, ὡμοιάζον ἀλλήλοις κατὰ τὸ ἀδυσώπητον τοῦ χα-

ρακτῆρος, τὴν δολιότητα, τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὸ κρυφίνου· διέφερον δὲ καὶ ἀπεμονοῦντο τῶν λοιπῶν ἐπαναστατῶν διὰ τῆς περὶ τὴν συμπεριφορὰν ἀξιοπρεπείας καὶ τὸ μοναδικὸν τότε πρὸς ἑαυτοὺς σέβας. Ἐννοήσαντες ὅτι ἀμφοτέρους σύμφωρος ἡ συμμαχία, ἐκάστου κεκτημένου ἰδιαίτερα πρὸς τὴν τυραννίαν καὶ τὸ ἐγκλημα προσόντα, συνεχώνευσαν τὸν διπλοῦν αὐτῶν φαντισμὸν εἰς φοβεράν καὶ ἀδιείρετον δυνάδα. Ἡ δὲ τοῦ Σαίν-Ζούστ ἐπιβρόχ' κατ' οὐδὲν ὑπῆρξεν ἐλάσσων τῆς τοῦ συντρόφου, καθότι πολλάκις μὲν συνεβούλευε, πολλάκις δὲ καὶ ἐπέταττε τὰς βουλήσεις του, οὐδέποτε ὅμως ὑπεχώρει. » Ἡσύχασον, ἔλεγέ ποτε τῷ Ρόδεσπιέρβω, ὀργισθέντι ἐν τῇ Συνόδῳ, « ἡ νίκη ἀνήκει τοῖς φλεγματικοῖς ».

Ἡ πρώτη καὶ ἀξιολογώτατη ἐν τῇ Συνόδῳ ἀγόρευσις τοῦ Σαίν-Ζούστ ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὴν δίκην τοῦ βασιλέως, καθ' ἣν διςχυρίσθη ὅτι ὁ αὐτοῦ οὗτος μονάρχης οὔτε ὡς βασιλεὺς ἔπρεπε νὰ δικασθῇ, οὔτε ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης, ἀλλ' ὡς ἐχθρὸς, ἐπίφοβος μᾶλλον ἢ δικάσιμος. Μνημονεύσας δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν μέσῃ τῇ γερούσιᾳ δι' εἰκοσιδύο τραυμάτων θανατωθέντος,

« Καὶ ἡμεῖς, λέγει, μετὰ σεβασμοῦ καθήμεθα » δικάζοντες ἄνδρα δολοφόνον τοῦ λαοῦ του, ἐπ' αὐτοφώρῳ ληφθέντα, *τὴν χεῖρα ἐν τῷ ἐγκλήματι, τὴν χεῖρα ἔχοντα ἐν τῷ αἵματι* ».

Ἐγκλημα νομίζει καὶ τὸ ὅτι ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς κατέφυγε τῇ 10 Αὐγούστου εἰς τὴν νομοθετικὴν συνέλευσιν μετὰ τινων πιστῶν ἀκολούθων.

« Ἦλθεν ἐν μέσῳ ἡμῶν, κράζει ὁ ὑποκριτὴς οὗτος, ἀλλ' εἰσῆλθε διὰ τῆς βίας. Περικυκλούμενος ὑπὸ τῶν δορυφόρων του ἠνέφξε διὰ τοῦ ξίφους τὰ σπλάγχνα τῆς πατρίδος, ἵνα κρυθῇ ἐν αὐτοῖς ».

Ὁ ταλαίπωρος Λουδοβίκος κατηγορεῖτο ὡς γυνώσκας τὸ ξίφος, καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχετο νὰ παρὰδῶσθαι αὐτό!

Ὁ πρῶτος οὗτος λόγος τοῦ Σαίν-Ζούστ περιέχει πλῆθος ἀφορισμῶν καὶ ἀξιωματίων, ἅτινα κατέστησαν μικρὸν μετὰ ταῦτα τὰ δόγματα τῆς ἀμνηστίας καὶ ἀκράτου δημοκρατικῆς θρησκείας. Οὕτω π. χ. ὁμιλῶν πάντοτε περὶ τοῦ Λουδοβίκου,

« Ἀδύνατον εἶναι καὶ γελοῖον ἔσται παρὰ τοῖς ἀπογόνους νὰ δικάσωμεν βασιλέα ὡς ἀπλοῦν πολίτην καθότι δικάζειν σημαίνει ἐφαρμόζειν νόμον, πᾶς δὲ νόμος εἶναι σχέσις τις πρὸς τὴν δικαιοσύνην· ἀλλὰ τίς ποτε δικαιοσύνης σχέσις ἔσθαι δύναται νὰ ὑπάρξῃ μετὰ τῶν βασιλέων καὶ

» τῆς ἀνθρωπότητος, ἀφοῦ ἀδύνατον εἶναι νὰ βασιλεύῃ τις ἀνενόχως; Ὅθεν κατ' ἐμὲ ὁ ἄνθρωπος οὗτος πρέπει ν' ἀποθάνῃ, δι' αὐτὸ μόνον, » διότι ὑπῆρξε βασιλεὺς!

Καὶ οὕτω ἐξακολουθεῖ σοφιστικῶς διατεινόμενος ὅτι ὁ Λουδοβίκος πρέπει νὰ δικασθῇ κατὰ μόνον τὸ δίκαιον τῶν ἀνθρώπων, ὅπερ ἐπιτρέπει νὰ ἀποκρούωμεν τὴν βίαν διὰ τῆς βίας, σφάζοντες ἐπικίνδυνον ἐχθρὸν ἢ δυσφύρουτον αἰχμάλωτον. Τὸν δὲ θάνατον τοῦ βασιλέως θεωρεῖ ὡς τὸν θεμέλιον λίθον, ἐφ' οὗ θέλει ἰδρυθῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἐπαναστάσεως.

» Μὴ λησμονήσητε, λέγει, ὅτι ἐκ τῆς κατὰ τὴν δίκην ταύτην σταθερότητος ὑμῶν ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον τῆς ἐπαναστάσεως. Οἱ μέλλοντες δημοκρατικοὶ δικαίαι θέλουσιν ἀνεγείρει τὸ νομοθετικὸν οἰκοδόμημα ἐπὶ τῷ πνεύματι τῆς δίκης ταύτης, ὥστε κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐν αὐτῇ φιλοσοφίας ὑμῶν, θέλει καταμετρηθῇ καὶ ἡ ἐν τῷ μέλλοντι ἐλευθερία.

Τὴν αὐτὴν φιλοσοφίαν ἐπέδειξεν δικαζομένης καὶ τῆς βασιλίσσης. Καθ' ἣν ἡμέραν ἀνέβαιναν ἡ δυστυχὴς αὕτη τὴν λαίμητόμον, συνέπεσε νὰ φθάσῃ ταχυδρόμος ἀναγγέλλων νίκην τινα κατὰ τῶν Αὐστριακῶν, ὁ δὲ Σαίν-Ζούς εὗρεν ἐκ τούτου ἀφορμὴν ν' ἀνακράξῃ,

» Οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται ἐταπεινώσαν τὴν Αὐστρίαν διὰ τῆς λόγχης, ἡμεῖς δὲ κατησχύναμεν αὐτὴν διὰ τῆς ἀγχόνης. »

Οὕτω τολμᾷ νὰ παραβάλλῃ τὰ τρόπαια τῶν ἐν τοῖς ὅριοις μαχομένων ἀνδρείων πρὸς τὴν θηριωδίαν δημίων, σφαζόντων ἀνυπεράσπιστον γυναικα. Ὀλίγας μετὰ ταῦτα ἡμέρας γενομένου λόγου ἐν τινι παρὰ τῷ Βαρέρ συμποσίῳ περὶ τῶν αἰσχρῶν ἐρωτήσεων, ἃς ὁ Ἐβέρ ἐτόλμησε ν' ἀπευθύνῃ εἰς τὴν βασιλίσσαν περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς, καὶ πάντων ἐξηνισταμένων κατὰ τῆς ἡλιθιότητος τοῦ δημοσίου κατηγόρου, ἐπισύραντος τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον τοῦ ἀκροατηρίου ἐπὶ τοῦ θύματος, ἐτόλμησε ν' ἀνακράξῃ « Τὰ ἦθ' θέλουσιν ὥρμηθῃ ἐκ τοῦ ῥύπου, ὃν ὁ Ἐβέρ προσέτριψε κατὰ βασιλικῆς κεφαλῆς ».

Ὁ Σαίν-Ζούστ, καὶ τοὶ φαντακτοὶ, κατεφρόνιζον τοὺς ἀνθρώπους, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπληπίζετο αἰσθανόμενος ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐμφυσηθῇ εἰς τὰ στήθη τῶν λοιπῶν ἐπαναστατῶν σπινθῆρας τινὰς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅφ' οὗ κατελήφθη.

« Πάντες, ἔλεγε, θέλομεν τὴν δημοκρατίαν, » ἀλλ' οὐδεὶς στέργει νὰ ζῇ ἐνάρετος καὶ πτωχός.

» Πρόκειται ἤδη νὰ συνηθίσωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν
 » ἄνδρας ἐγωῖστας εἰς τὸ ἴδιον μόνον συμφέ-
 » ρον ἀφορώντας, καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν λαὸν
 » ταπεινωμένον καὶ διεσθαρμένον ὑπὸ τῆς δου-
 » λείας ἐνὶ λόγῳ ἐκ τῶν συντριμμάτων τῆς πα-
 » λαι χαλκίης νὰ κατασκευάσωμεν δημοκρατίαν βά-
 » σιν ἔχουσαν τὴν ἀρετὴν ».

Τὴν δημοκρατίαν δὲ ταύτην ἐνόμιζε κατορ-
 θωτὴν διὰ δρακοντείων νόμων, ἐπὶ μακρὸν ἔτι ὑ-
 ποστηριζομένων ὑπὸ τῆς λαιμητόμου, νυχθημερόν
 ἐργαζομένης, πέραν δὲ τῆς αἱματώδους ταύτης λί-
 μνης διέβλεπε τὸν χρυσοῦν αἰῶνα.

» Τὴν ἡμέραν, ἔλεγε, καθ' ἣν θέλω πεισθῆ ὅτι
 » ἀδύνατον εἶναι νὰ καταστήσω τὸν λαὸν ἐνάρε-
 » τος, εὐαίσθητος, ἀδιάλλακτος πρὸς τὴν τυραν-
 » νίαν καὶ τὴν ἀδικίαν, θέλω μαχαίρωθῃ. »

Ἰνα δὲ καταστήσῃ ἐνάρετον καὶ εὐαίσθητον
 τὸν γαλλικὸν λαὸν ἐνώπιον οὐδενὸς ἐγκλήματος
 ὀπισθοδρομεῖ, πέμπει ἀγγελιᾶν εἰς τὴν σφαγὴν
 καὶ αὐτοὺς τοὺς φίλους καὶ συνενόχους καὶ στωϊ-
 κῶς ἀνακράζει « Τὰ πάντα εἶναι θεμιτὰ, ὅταν ἀ-
 » φορῶσιν εἰς τὸ κοινὸν καλόν. Ἄς γίνωμεν ἀχά-
 » ριστοι, ἵνα σώσωμεν τὴν πατρίδα ».

Ὁ Σαιν-Ζούς συνεταύτιζε καὶ συνέχευεν ὡς πάντες
 οἱ φανατικοὶ τὸν θρίαμβον τῶν ἰδίων παθῶν τῷ
 θριάμβῳ τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπεδίωκε· πᾶς δὲ ὁ ἀντι-
 γνωμονῶν ἐφαίνετο ἐν τῷ ἄμυ θανάτου ἔνοχος·
 ἐὰν δὲ πολλοὶ ἦσαν οἱ τοιοῦτοι οὐδόλως ἀπεδειλία
 διὰ τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἔσφαζεν ἄνευ ἐνδοιασμοῦ ἡ
 τύψεως συνειδότης. Παρατηρήσαντος ποτὲ αὐτῷ τοῦ
 ἐν Στρασβούργῳ δημάρχου ὅτι ἀθῶσι τινὲς εὐρί-
 σκονται μετὰ τῶν προγραφέντων καὶ αἰτούντος
 ἀκριβεστέρως ἀνακρίσεις « Δὲν ἔχω καιρὸν, ἀπεκρί-
 θη ὁ Σαιν-Ζούστ. « *Tu furies, ζητῶν βελόνην ἐν
 σωρῶ ἀχύρων, δράττεται τῶν ἀχύρων* ». Τοιοῦ-
 τος ἦτο ὁ ἄνθρωπος καὶ τοιοῦτοι οἱ λόγοι του.
 « Εἶσαι κιβώτιον πλήρες ἀποφθεγμάτων », ἔλε-
 γέ ποτε αὐτῷ ὁ Collot-d'Herbois σύγχρονος
 δὲ ἱστορικὸς ὥρισε τὸν Σαιν-Ζούστ, θηρίον καλο-
 κτενισμένον ἀπαγγέλλον ἀποφθεγμάτων.

Οὐδέποτε ἐδίστασεν ἡ ἐταλαντεύθη ὁ ἀνὴρ οὗ-
 τος, οὐδέποτε ὀπισθοδρόμησεν ἐνώπιον κωλύμα-
 τὸς τινος, ὡς ἀνυπερβλήτου.

» Ἄς ἐργασθῶμεν, ἔλεγε, θαρρόντως ὑπὲρ τοῦ
 » καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡμεῖς εἰμεθα οἱ πυρ-
 » σοὶ οἱ μέλλοντες νὰ φωτίσωσι τὴν οἰκουμένην·
 » ὁ δρόμος ἡμῶν ἔστω εὐθύς καὶ ἀμετάστρεπτος
 » ὡς ὁ τοῦ ἡλίου ».

Ἐκ τῆς τέχνης τοῦ στιχουργοῦ παρέμεινεν,

ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπον, τῷ πολιτικῷ ῥήτορι ἡ εὐ-
 χέρεια περὶ τὴν χρῆσιν τῶν εἰκόνων· ἀλλ' αὐταὶ
 εἶναι πάντοτε παρὰ τῷ Σαιν-Ζούστ σύντομοι,
 τραχεῖαι καὶ οἰοῦνται ἐν τῷ ὕδατι τῆς Στυγὸς ἐμ-
 βαπτιζόμεναι.

» Ἡμεῖς, ἔλεγε, εἰμεθα κεραυνοὶ, καὶ ὡς τοι-
 » οῦτοι πρέπει νὰ ἐνακηπτῶμεν. Ὁ ὀρμητικὸς
 » ῥοῦς τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς ἄς ἀνασπᾷ καὶ
 » ἄς παρασύρῃ τῶν διπλωματῶν τὰς ἐξδιουργίας.
 » Δύνανται οἱ ξένοι νὰ παραμορφώσωσι τὰς
 » συζητήσεις καὶ τοὺς νόμους ἡμῶν, ἀλλὰ τὰς
 » πράξεις ἀδύνατον εἶναι νὰ παραγνώρισωσιν. Ἄς
 » λάμπωσιν αὐταὶ καὶ ἄς φωτίσωσι τὴν Εὐρώ-
 » πην ὡς ἄσβεστος ἀστραπή ».

Ἄλλοτε πάλιν ὁμιλῶν περὶ τῶν διαφόρων φα-
 τριῶν, αἵτινες κατεσπάρασσαν τὴν Γαλλίαν « Αἱ
 » φατρίαι, λέγει, γεννηθεῖσαι ἐκ τῆς ἐπαναστά-
 » σεως παρακολουθοῦσι τὴν πορείαν αὐτῆς, ὡς οἱ
 » ὄφεις τὸν ῥοῦν τῶν χειμάρρων ».

Ἐκ τῶν περιχοπῶν τούτων κατενόησεν ἤδη
 ὁ ἀναγνώστης ὅποια ἡ εὐγλωττία τοῦ ἀνδρός.
 Κράμα γνωμικῶν καὶ ἀποφθεγμάτων, ἡρτυμένον
 δι' εἰκόνων ἐβραϊκῶν, οἷον χειμάρρων, ἡλίου, κε-
 ραυνῶν, ὄφειν καὶ τῶν τοιούτων, αἵτινες ἤθελον
 ταχέως καταντῆσαι μονότοναι καὶ φορτικαὶ εἰ μὴ
 καθίστα αὐτὰς φοβεράς ἡ λαιμητόμος.

Ὁ εἰκοσιπενταετής καὶ ξανθὸς οὗτος νεανίας,
 ὅστις ἐσέβετο ἑαυτὸν ὡς ἄγιον λείψανον, κατὰ
 τὴν ἐκφρασιν συγχρόνου δημοσιογράφου, ἀνεγίνω-
 σκεν ἐν τῇ συνελεύσει τοὺς γραπτοὺς λόγους του
 μετὰ φωνῆς μειλιχίου καὶ ἀταράχου, οὐδέποτε
 συγκινουμένης ἢ ἀλλοιουμένης ὑπὸ τῶν παθῶν·
 ἐφόρει δὲ ἀείποτε ἐπενδύτην καστανόχρου, λευ-
 κὸν ἐσωκάδιον, πολύπτυχον λαιμοδέτην καὶ ῥά-
 δον ἐν τῇ κομβιοδόχῃ. Τὴν ἐνδυμασίαν ταύτην
 ἐμιμήθησαν πολλοὶ τῶν πθηκιστῶν τοῦ Σαιν-
 Ζούστ, οὐχ ἦττον δ' εὐχερὲς ἀπέβη καὶ ἡ μίμη-
 σις τῆς στερεοτύπου εὐγλωττίας του εἰς τοὺς ἐγ-
 κόλπιον ἔχοντας τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, οὓς τό-
 σον εὐφυῶς σκώπτει ὁ Musset,

De l'aimable Saint-Joust les touchants opuscles
 Reposaient sur mon cœur...

Ἡμέρα τινα συσχεπτομένων τῶν ἐπιτρόπων τίνι
 τρόπῳ ἠδύναντο νὰ διαθέσωσι περὶ τῶν ἐν ταῖς
 φυλακαῖς εὐγενῶν, ὧσων ἐφείσαστο ὁ δῆμιος, ἀνα-
 στάς ὁ Σαιν-Ζούστ,

« Εὐρηκα ! ἔκραξεν ὡς ἄλλος Ἀρχιμήδης. Πρὸ
 » ὑπερχιλίων ἐτῶν καταπιέζουσιν οἱ εὐγενεῖς τὸν
 » λαὸν διὰ παντοίων τιμαριωτικῶν βασάνων. Ὁ τιμα-

» ριωτισμός και τὰ προνόμια κατηργήθησαν, ἐ-
 » χομεν δὲ ἤδη ἀνάγκην νὰ ἐπισκευάσωμεν τὰς
 » λεωφόρους τοῦ κράτους, πρὸς εὐχερεστέραν εἰς
 » τὰ ὄρια μετακίνησιν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τῶν
 » στρατιωτικῶν ἀποσκευῶν. Διατάξατε λοιπὸν
 » ὥστε πάντες οἱ εὐγενεῖς νὰ λάβωσιν ἀνὰ χεῖρας
 » σκαπάνην, καὶ κοφίνιον ἐπὶ τῶν γούτων, ἵνα
 » κατ' ἀγκαρείαν ἐργασθῶσιν εἰς τὴν ἐπισκευὴν
 » τῶν ὁδῶν. Δίκαιον εἶναι νὰ ὑποβάλῃ καὶ αὐ-
 » τοὺς ὁ λαὸς εἰς τὴν δουλείαν, δίκαιον εἶναι νὰ
 » αἰσθανθῶσι καὶ οὗτοι τὸ μέτωπον ὑγραινόμενον
 » ὑπὸ ἀχοφορικοῦ ἰδρώτος ».

Ἡ πρότασις αὕτη ἀπῆρσεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν,
 ἥτις παρέστησεν ὅτι ἡ ἀριστοκρατία καὶ τὰ προ-
 νόμια ἡδύνατο νὰ καταργηθῶσι διὰ νόμων καὶ
 ψηφισμάτων, οὐδεὶς ὅμως ἡδύνατο ν' ἀφαιρέσῃ
 ἀπὸ τῶν εὐγενῶν τὴν ἐκ τῆς ἀνατροφῆς ὑπερο-
 χὴν, ἀδύνατον δὲ ἦτο νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς
 ἐν Γαλλίᾳ ὅπως ὁ Μάριος ἐν Ῥώμῃ.

Ταῦτα ἀκούσας ἐφύραξεν ὁ Ἰακωβῖνος « Ὁ
 » Μάριος, ἀνακράζει, ἦτο πολιτικὸς ἀνὴρ, ὑμεῖς
 » δὲ οὐδέποτε ἔσεσθε τοιοῦτοι. Διστάζετε νὰ τα-
 » πεινώσῃτε τοὺς εὐγενεῖς. Οὗτοι θέλουσι φάγει
 » καὶ ὑμᾶς καὶ τὴν ἐπανάστασιν. Ἀποσύρομαι
 » τῆς ἐπιτροπῆς ».

Ταῦτα εἰπὼν ἀνεχώρησε μετ' ὀλίγον διὰ τινα
 παρὰ τῷ στρατῷ ἐντολήν. Ἐν τῷ συγγράμματι
 τοῦ Φλωρῆ εὐρίσκομεν ἀκριβῆ ἐκθεσιν τῶν κατὰ
 καιροὺς ἐκδρομῶν τοῦ νέου ὀρεσίου εἰς τὰ ἀρκτι-
 κά στρατόπεδα, εἰς ὧν τὴν διοργάνωσιν συνήρ-
 γησε, φαίνεται, οὐκ ὀλίγον· ὁ δὲ συνοδεύων αὐ-
 τὸν Levasseur, καὶ τοι ἀντίζηλος, ἀναγκάζεται
 νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ Σαῖν-Ζούστ ἐκέκτητο ὥς
 οὐδεὶς ἄλλος τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα προσόντα,
 ἀκάμπτου δηλαδὴ σταθερότητα, ἐπιμονὴν καὶ ζῆ-
 λον ἀπαράμιλλον. Τίς ὁ παρὰ τῷ ἀνδρὶ τούτῳ ἀ-
 νευρίσκων τοιαῦτα τόλμης καὶ ἱκανότητος ἔχον
 δύναται νὰ μὴ θρηνήσῃ τὴν δυστυχίαν τῶν και-
 ρῶν ἐκείνων, ὅτε τόσοι ἄλλοι ἀνήλικες, παρ' ὧν
 πολλὰ ἡδύνατο νὰ ἐλπίσῃ βραδύτερον ἢ πατεῖς,
 προώρως χειμασθέντες ὑπὸ τῆς πολιτικῆς θυέλ-
 λης, κατέστησαν θορία πρὶν λάβωσι καιρὸν νὰ γί-
 νωσιν ἄνδρες; Πολλὰκις ἀνελίσσοντες τὴν ἱστο-
 ρίαν, εὐρίσκομεν τραχεῖς τὸν χαρακτήρα καὶ ἀ-
 μειλίκτους ἄνδρας, τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀποκα-
 τάστασιν τῆς τάξεως καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρω-
 πότητος συντελέσαντας. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ὁ Ρισ-
 λιώ, ὁ Λουβουὰ καὶ ὁ Κρομουέλλ. Ἀλλὰ τοῦ Σαῖν-
 Ζούστ τὸ ὄνομα, καὶ πλείονα παρ' αὐτῷ πρὸς

τοὺς ἄνδρας τούτους ὁμοιότητα εἰ εὐρίσκομεν, ἀδύ-
 νατον εἶναι νὰ κατατάξωμεν μεταξὺ τῶν ὀνομά-
 των ἐκείνων, ἅτινα σέβεται ἡ ἱστορία καθότι
 εἰ πέρ τις καὶ ἄλλος ἀπ' ἀρχῆς ἐν τῷ ἐγκλήματι
 ἔζησε καὶ ἐτελεύτησεν.

Ἡ συμπεριφορὰ αὐτοῦ κατὰ τὴν 9 Θερμιδῶρ,
 ὅτε ἡττηθεὶς ἤγετο εἰς τὴν καταδίκην, ὑπῆρξε
 ψυχρὰ καὶ καταφρονητική. Οὐδ' ἀπαξ ἤνοιξε τὰ
 χεῖλη κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ βίου ὥρας· ἀλ-
 λ' ἀπαθὴς καὶ ἀνάλγητος διέμεινεν εἰς τὰς
 ὕβρεις καὶ βασάνους, οὔτε ὑπ' ὀργῆς, οὔτε ὑπὸ
 λύπης ἢ μεταμελείας καταληφθεὶς. Πρὸ πολλοῦ
 ἤδη ἔλεγε « Ἰνωρίζω ποῦ ὑπάγω », ἀφικόμενος δὲ
 εἰς τὸ τέρμα, ἀπέθανεν ὅπως εἶχε ζῆσει, ἀπρόσιτος
 εἰς πᾶν αἶσθημα ἀνθρώπινον.

Ποῖον ἤδη ἠθικὸν συμπέρασμα δυνάμεθα νὰ
 ἐξαγάγωμεν ἐκ τοῦ ἐγκληματικοῦ βίου καὶ τοῦ
 καθημαγμένου θανάτου τοῦ νεανίσκου τούτου, τε-
 λευτήσαντος εἰκοσιπενταετοῦς; Ποῖον ἄλλο πα-
 ρ' ὅτι αἱ ἐπαναστάσεις ὀλέθριαι πρὸ πάντων εἶναι
 ὡς παρέχουσι πολλάκις ὄπλον φοβερόν, τὴν ἐξου-
 σίαν, εἰς χεῖρας ἀσθενεῖς καὶ τῆς χρήσεως αὐ-
 τοῦ ἀπείρους, αἵτινες πληγὰς ἀσκόπους τῆδε κά-
 κεισε καταφέρουσι, μέχρις οὗ ὑπὸ τοῦ περιρρέον-
 τος αἵματος κατακλυσθῶσι. Τόσῳ δὲ ἀσθενῆς
 καὶ τῇ τοῦ πίθηκος παρεμφερῆς εἶναι ἡ ἀνθρω-
 πίνη φύσις, ὥστε ὁ Σαῖν-Ζούστ εὔρε μισητὰς καὶ
 θιασώτας. Πολλοὶ ἄφρονες νέοι καὶ γέροντες μωραν-
 θέντες ἀνῆρτησαν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ των, μεταξὺ
 τῶν ἀγίων των εἰκόνων, τὸ αἰμόφυρτον ὁμοίωμα
 τοῦ ἀπαισίου τούτου παιδός, ὑπὲρ οὗ οὐδ' αὐτὸν
 τοῦ ἀναγνώστου τὸν οἶκτον τολμῶμεν ἡμεῖς νὰ
 ἐπικαλεσθῶμεν.

E. A. ΡΟΪΔΗΣ.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδ. 14.)

Ἡ λύπη ὑπῆρξε λίαν σφοδρὰ διὰ τὴν ἡλικί-
 αν τῆς, ὁ δὲ ἱατρός ὁ ἐπισκεφθεὶς αὐτὴν διέ-
 γνωνεν ὅτι ἂν καὶ ἡ ἀσθένεια δὲν ἦτο θα-
 νατηφόρος ἤθελεν εἶναι ὅμως μακρὰ καὶ ὀδυνηρά.
 Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ ὀρφανὴ νέα μεταβλήθεισα καὶ
 αὕτη εἰς νοσοκόμον, παρέχουσα πᾶσαν ἐπιμέλειαν
 πρὸς τὴν ἀγαθὴν κυρίαν Δημαρὰ, καὶ ἐνεργού-
 σα συνήθως καὶ ὑπὲρ δύναμιν. Ἡ Ἐλίξ κληρονό-
 μος τοῦ κάλλους τῆς μητρὸς τῆς, εἶχε κληρονομή-